

2021/3. számú

**TÁJÉKOZTATÓ
A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KIFIZETŐHELYEK RÉSZÉRE**

**az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásaival, illetve a baleseti táppénzzel kapcsolatos
eljárást érintő szabályokról és azok gyakorlati alkalmazásáról**

Az Egyesült Királyság Európai Unióból történő kilépésének a pénzbeli egészségbiztosítási ellátások szempontjából releváns egyes vonatkozásaival, a keresőképtelenség igazolásával, az ukrán állampolgárok pénzbeli egészségbiztosítási ellátásokra való jogosultságával, valamint az ellátások folyósításának a megszüntetésével összefüggésben - az országosan egységes jogalkalmazási gyakorlat biztosítása érdekében - az alábbiakról adunk tájékoztatást.

I. A BREXIT HATÁSA A PÉNZBELI EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ELLÁTÁSOKRA

1) Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló Megállapodás (a továbbiakban: Kilépési Megállapodás) szabályainak alkalmazása

A Kilépési Megállapodás hatálya alá a következő személyi körök tartozhatnak:

- uniós állampolgár, aki 2020. december 31-én brit biztosított volt [30. cikk (1) bekezdés a) pont], majd megszakítás nélkül a magyar biztosítás hatálya alá kerül, de az Egyesült Királyságban rendelkezik lakóhellyel;
- egyesült királysági állampolgár, aki 2020. december 31-én több tagállamban dolgozott, de az Egyesült Királyság jogszabályainak hatálya alá tartozott [30. cikk (1) bekezdés e) pont ii) alpont], majd megszakítás nélkül a magyar biztosítás hatálya alá kerül úgy, hogy valamely Európai Unió tagállamban rendelkezik lakóhellyel;
- uniós állampolgár, aki 2021. január 1-je előtt (bármikor) az Egyesült Királyság jogszabályainak hatálya alá tartozott [32. cikk (1) bekezdés a) pont i) alpont];
- egyesült királysági állampolgár, aki 2021. január 1-je előtt (bármikor) a magyar jogszabályok hatálya alá tartozott [32. cikk (1) bekezdés a) pont i) alpont].

A Kilépési Megállapodás hatálya alá tartozó személyek esetében a következő szempontok szerint kell eljárni a pénzbeli egészségbiztosítási ellátások iránti kérelmek elbírálása során.

- a) **Azon uniós polgárok esetében, akik már az átmeneti időszak vége - tehát 2020. december 31. - előtt az Egyesült Királyság jogszabályainak a hatálya alá tartoztak, továbbra is érvényesíteni kell az időszakok összesítésére vonatkozó szabályt, méghozzá mind az átmeneti időszak vége előtti, mind az az utáni időszakokra nézve.** Vagyis mindazok a magyar állampolgárok, akik a 2021. évet megelőzően biztosítási jogviszonyt létesítettek az Egyesült Királyságban, a Magyarországra történő hazaköltözésük után, a pénzbeli egészségbiztosítási ellátás iránti kérelmük elbírálása során a brit biztosításuk teljes idejét figyelembe kell venni.

Példa:

Az anya 2021. szeptember 20. napjára várja első gyermeke születését. 2016. március 1-je óta Angliában dolgozik, most azonban úgy dönt, hogy a férjével hazaköltöznék Magyarországra. Erre a 2021. évben kerül sor, 2021. június 30-ig folyamatosan brit biztosítottként minősül (vagyis 2020. december 31-ét követően is megszakítás nélkül a Kilépési Megállapodásban meghatározott helyzetek egyikében maradt). Hazaköltözésük után - 2021. július 6-án - munkaszerződést köt Magyarországon, majd gyermeke megszületésekor (2021. szeptember 18-tól) kéri a csecsemőgondozási díj megállapítását. Bár a magyar biztosítási jogviszonyában még nem rendelkezik a jogosultsághoz szükséges előzetes 365 nap biztosítási idővel, azonban a gyermeke születését megelőző két éven belül Angliában biztosításban töltött időszakot (vagyis a 2019. szeptember 17 - 2021. június 30. közötti időt) is be kell számítani, amellyel már jogosulttá válik a csecsemőgondozási díjra.

Az Egyesült Királyság a kilépését követően is alkalmazza a 2019. július 3-án bevezetett, szociális biztonsági adatokra vonatkozó elektronikus adatszerét (EESSI). Erre való tekintettel, ha a Magyarországon pénzügyi egészségbiztosítási ellátást igénylő biztosított nem rendelkezik a brit biztosítási idejét igazoló E104 vagy S041 jelű nyomtatvánnyal, úgy annak beszerzéséről a kérelmét elbíráló megyei (fővárosi) kormányhivatal elektronikus úton gondoskodik. Ha a biztosított Magyarországon társadalombiztosítási kifizetőhelyet működtető foglalkoztatónál dolgozik, a nyomtatvány beszerzése iránt a kifizetőhely a foglalkoztató székhelye szerinti kormányhivatalhoz fordul, amely lebonyolítja az adatszerét, és annak eredményéről értesíti a kifizetőhelyet.

- b) Az összeszámitási szabály mellett a közösségi koordinációs rendeleteknek a betegségi ellátásokra vonatkozó rendelkezéseit is alkalmazni kell továbbra is azon uniós állampolgárokra, akik 2020. december 31-én az Egyesült Királyság jogszabályainak a hatálya alá tartoztak. Vagyis, ha valamely személy az Egyesült Királyságban vagy Magyarországon ekkor már biztosított volt, de a másik tagállamban lakik, és keresőképtelenné válik, akkor **a keresőképtelenségről szóló, a másik tagállamban kiállított orvosi igazolások továbbra is felhasználhatók.** A keresőképtelenségi igazolások eljuttathatók közvetlenül a biztosítás helye szerinti tagállam szociális biztonsági intézménye részére. Valamint, ha a brit biztosítottat a magyar háziorvosa tartja keresőképtelen állományban, az orvosi igazolást leadhatja a lakóhelye (tartózkodási helye) szerint illetékes kormányhivatalnál is, amely gondoskodik ezen igazolásnak az Egyesült Királyságba történő megküldése iránt (például az S055 jelű SED felhasználásával).
- c) A gyermekgondozási díj és az örökbefogadói díj a közösségi koordinációs rendeletke szempontjából családi ellátásnak minősül, amelynek a folyósítását fel kell függeszteni, ha megállapításra kerül, hogy az Európai Unió valamely másik tagállama (elsődleges teherviselő tagállam) köteles a családi ellátás teljes összegben történő folyósítására. Azon személyek esetében, akik részére Magyarországon 2021. január 1-jét megelőzően gyermekgondozási díj vagy örökbefogadói díj került megállapításra, de az felfüggesztésre került, mert az Egyesült Királyság az elsődleges teherviselő, annak **a magyar ellátása 2020. december 31-ét követően is felfüggesztve marad, és az Egyesült Királyságból jogosult a családi ellátás teljes összegben történő folyósítására.**

- 2) **Az egyrészlől az Európai Unió és az Európai Atomenergia-közösség, és másrészlől Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága között kötött Kereskedelmi és Együttműködési Megállapodás Szociális Biztonsági Koordinációról szóló Jegyzőkönyvében (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) foglalt szabályok alkalmazása**

A Jegyzőkönyvben foglalt rendelkezések alapvetően akkor kerülhetnek alkalmazásra, ha a magyar pénzbeli egészségbiztosítási ellátást igénylő személy 2021. január 1-jét megelőzően soha nem tartozott az Egyesült Királyság jogszabályainak a hatálya alá, ezért esetében nem alkalmazható a Kilépési Megállapodás.

- a) Amennyiben a Magyarországon anyasági (vagy azzal egyenértékű apasági) ellátást, illetve pénzbeli betegségi ellátást igénylő személy **kizárólag a 2021. évben állt biztosítási jogviszonyban az Egyesült Királyságban** (a 2021. évet megelőzően pedig soha), **a magyar biztosítási idejéhez akkor is hozzá kell számítani a brit biztosítási időt** (a magyar jogszabályok szerinti időszakban: például csecsemőgondozási díjnál a gyermek születését megelőző 2 éven belül; táppénznél a folyamatos biztosítási idejének megfelelően).

Példa:

Az anya 2021. február 6-án létesített biztosítási jogviszonyt Angliában, amely 2021. szeptember 30-án szűnik meg. Ezt követően Magyarországra hazatérve (és itt magyar biztosítási jogviszonyt létesítve) csecsemőgondozási díjat igényel. Bár esetében a Kilépési Megállapodásban foglalt szabályok nem alkalmazhatók, azonban a Jegyzőkönyv alapján a 2021. február 6 - 2021. szeptember 30. között megszerzett brit biztosítási idejét hozzá kell számítani a magyar biztosítási idejéhez.

- b) A 2021. évben (vagy a későbbiekben) létesített brit biztosítás esetén is **igazolható a keresőképtelenség magyar keresőképtelenségi igazolással, ha a brit biztosított Magyarországon lakik (tartózkodik), és itt kap az orvosától igazolást.** Arra is lehetőség van, hogy a magyar táppénz, illetve baleseti táppénz ügyben kerüljön sor a brit keresőképtelenségi igazolás felhasználására.
- c) A családi ellátások nem tartoznak a Jegyzőkönyv hatálya alá. Ezért **a gyermekgondozási díj és az örökbefogadói díj vonatkozásában a 2021. évben (vagy a későbbiekben) létesített brit biztosítási idő nem számítható hozzá a magyar biztosítási időhöz** ezen ellátások iránti kérelmek elbírálása során, ha az igénylő 2021. január 1-jét megelőzően soha nem tartozott a brit biztosítási rendszer hatálya alá.

Példa:

Az anya 2021. február 6-tól 2021. szeptember 30-ig volt biztosított az Egyesült Királyságban. Ezt követően hazatért Magyarországra, és 2021. október 1-jén munkaviszonyt létesített. Gyermeke születésére való tekintettel 2022. március 1-jétől csecsemőgondozási díj, 2022. augusztus 16-tól pedig gyermekgondozási díj megállapítását kérelmezte. A csecsemőgondozási díj iránti kérelem elbírálása során a Magyarországon megszerzett 151 nap biztosítási idejéhez hozzá kell számítani a 237 nap brit biztosítási időt. Erre való tekintettel az anya rendelkezni fog a gyermeke születését megelőző két éven belül 365 nap biztosítási idővel, és jogosulttá válik csecsemőgondozási díjra. Ugyanakkor gyermekgondozási díjra nem válhat jogosulttá, mivel ezen ellátásra nem terjed ki a Jegyzőkönyv hatálya, a kérelem elbírálása során a brit biztosítási idő nem

vehető figyelembe, így a gyermekgondozási díj iránti kérelmet el kell utasítani, mert az anya csak 151 nap biztosítási idővel fog rendelkezni.

- d) **Ha a 2021. évben (vagy a későbbiekben) kerül megállapításra magyar családi ellátásként gyermekgondozási díj vagy örökbefogadói díj, akkor ezen ellátásokat teljes összegben folyósítani kell, függetlenül attól, hogy esetlegesen a család az Egyesült Királyságból is részesül családi ellátásban.** Vagyis ezekben az esetekben nem alkalmazandóak a közösségi koordinációs rendeletek elsődleges-másodlagos teherviselő tagállam meghatározására vonatkozó szabályai, mert a családi ellátás nem tartozik a Jegyzőkönyv hatálya alá.

II. A KERESŐKÉPTELENSÉG IGAZOLÁSA

A Magyar Államkincstár hivatalos honlapján 2021. február 18. napján közzétett, 2021/2. számú Kifizetőhelyi Tájékoztató IV/1) pontjában foglaltak az alábbiakkal kerülnek kiegészítésre, egyértelműsítendő a követendő jogalkalmazási gyakorlatot.

Ha a keresőképtelen állományba vételi joggal rendelkező orvos által kiállított keresőképtelenségi igazolás tartalmazza a keresőképtelenség és keresőképesség orvosi elbírálásáról és annak ellenőrzéséről szóló 102/1995. (VIII. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) jelenleg hatályos 5. számú mellékletében nevesített valamennyi tartalmi elemet, akkor az igazolást el kell fogadni, függetlenül attól, hogy

- az orvos nyomdai úton előállított igazolást adott-e ki a biztosított részére, vagy az igazolást a számítógépes szoftvere segítségével állította elő,
- a számítógépen előállított keresőképtelenségi igazolás milyen méretű (az lehet A/4, A/5 vagy bármely más méret is) vagy milyen színű papírra került kinyomtatásra,
- az orvos esetlegesen a „régí rózsaszín” keresőképtelenségi igazolás üres hátoldalára nyomtatta-e ki az igazolást.

Nem fogadható azonban el a 2021. február 18. napja utáni keresőképtelenség igazolásául a táppénz (baleseti táppénz) iránti kérelem elbírálása során

- a „régí rózsaszín” keresőképtelenségi igazolás, valamint
- a számítógépes szoftverrel előállított olyan keresőképtelenségi igazolás, amely nem a Kr. jelenleg hatályos 5. számú melléklete szerinti adattartalommal bír, hanem a „régí rózsaszín” igazolás adatai szerepelnek rajta.

Ez utóbbi esetekben **a kifizetőhelynek** - az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 25. § (1) bekezdés b) pontja alapján - **a keresőképtelen állományban tartó orvoshoz kell fordulnia, és kérnie kell az új formátumú keresőképtelenségi igazolás kiállítását.**

III. UKRÁN ÁLLAMPOLGÁROK ELLÁTÁSRA VALÓ JOGOSULTSÁGA

Magyarország és Ukrajna között szociális biztonsági tárgyú egyezmény van hatályban, amely még a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között került megkötésre Budapesten, 1962. december 20-án. Az egyezményt az 1963. évi 16. törvényerejű rendelet hirdette ki, és 1963. július 1-jétől kezdődően a mai napig hatályban van. Ez a jogszabály jelenleg is alkalmazandó Magyarország és Ukrajna kétoldalú kapcsolataiban.

A két ország viszonylatában hatályos magyar-szovjet egyezmény a nemzetközi jog

elsődlegességének elve révén elsőbbséget élvez, azt a jogalkalmazás során figyelembe kell venni. Az egyezmény sajátos (területi, és nem biztosítási elvű) szabályozási rendszeréből eredően előfordulhat, hogy a járulékfizetés állama eltér az ellátást ténylegesen folyósító államtól.

Az egyezmény 2-4. és 7. cikke értelmében - figyelembe véve a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a szociális ellátás területén való együttműködés tárgyában Budapesten, az 1962. december 20-án kötött egyezmény kihirdetéséről szóló 1963. évi 16. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 7/1964. (VIII. 30.) MüM rendelet 1. §-ában foglaltakat is - **csak akkor lehet pénzbeli egészségbiztosítási ellátást megállapítani a Magyarországon biztosított személy részére, ha itt található az állandó lakóhelye** (kifejezetten lakóhellyel kell Magyarországon rendelkeznie, a tartózkodási hely az ellátás megállapításához nem elegendő).

A magyar-szovjet egyezményben foglalt szabályok helyes alkalmazásának egyes kérdései megtalálhatók a Magyar Államkincstár hivatalos honlapján 2020. augusztus 14-én közzétett Kifizetőhelyi Tájékoztató 4.2.1. pontjában is (azzal, hogy 2020. december 1-je óta Oroszországra már nem terjed ki ezen egyezmény hatálya).

Az érintett munkavállalók az egyes ellátások iránti igényeik érvényesítése érdekében **Ukrajna Társadalombiztosítási Alapjának Végrehajtó Igazgatóságához fordulhatnak**, amelynek elérhetőségei a következők:

- cím: Boricsiv Tik út, 28, Kijev, 04070,
- telefon: (044) 206-04-04, (044) 206-04-06,
- e-mail: fssu@fssu.gov.ua.

Az egyezmény 11. cikk (1)-(2) bekezdése alapján az érintett ukrán állampolgárok benyújthatják az ellátások iránti kérelmeiket közvetlenül az ukrán fél részére, illetve a társadalombiztosítási kifizetőhelynél is. Ez utóbbi esetben a kifizetőhely gondoskodik a kérelemnek az ukrán szerv részére történő megküldésről.

IV. GYERMEKGONDOZÁSI DÍJ FOLYÓSÍTÁSÁNAK MEGSZÜNTETÉSE

Amennyiben a gyermekgondozási díjban részesülő személy azzal a kérelemmel fordul a kifizetőhelyhez, hogy a továbbiakban az ellátást nem kívánja igénybe venni (mert például a továbbiakban azt a másik szülő fogja kérni), úgy nem az ellátást megállapító - főszabály szerint egyszerűsített - határozatot kell módosítani, hanem önálló határozatot kell hozni arról, hogy a korábban megállapított gyermekgondozási díj folyósítása megszüntetésre kerül.

Tekintettel arra, hogy ez esetben a hatóság nem az Ákr. 120. §-ában foglaltak szerint jár el, hanem az ügyfél új - az ellátásról való lemondásra irányuló - kérelméről dönt, ezért nincs akadálya annak, hogy a gyermekgondozási díj folyósítása megszüntetésre kerüljön azután is, hogy az ellátást megállapító határozat közlése óta egy év már eltelt.

Az ezen pontban foglalt tájékoztatással összefüggésben a Magyar Államkincstár hivatalos honlapján új határozatminta elhelyezésére került sor.

Budapest, 2021. május 11.

Magyar Államkincstár Központ